

Nők Négy Generációja

A képen jobbról balra: anyai nagyanyám, én és édesanyám, ölében a kislányommal Tamásiban, a házunk kertjében. Ezt a képet anyám egyik testvérének, Spitzer Lenkének a lánya, Erzsi készítette, akinek fényképész volt a foglalkozása. Ennek a fényképnek története van! 1944 júliusában volt a gettósítás, és a tamási társaságot a gettóból a pécsi transzporthoz vitték, hogy azzal a vagonnal viszik ki Auschwitzba. Ezt hallomásból tudom, aki onnan visszajött, az számolt be erről, hogy a pécsi transzporttal kerültek ki. Közbeeső állomásként elhelyezték őket a kaposvári téglagyárban. Egy-két éjszakát töltöttek ott, szalma tetején aludtak. Mikor már elvitték őket, az unokatestvéremék -- mint munkaszolgálatosok -- azt a feladatot kapták, hogy tegyenek rendet a téglagyárban, és ő a szalma között legnagyobb megdöbbenésére ott találta ezt a fényképet. Valószínű nagyanyám ejthette ki a retikülből, aztán a szalma között eltűnt. Mielőtt 1944 áprilisában elvittek a csendőrök, a gyerekeket megcsókoltam, és kértem, hogy vigyék át egy közös rokonunkhoz, Kabos Verához. Vele együtt nőttünk fel, szinte testvéri kapcsolat volt köztünk, imádta a gyereket, és ő is ragaszkodott hozzá. Amikor a transzportok bejöttek Auschwitzba, én már az úgynevezett 'Brezinka' brigádban voltam, ahol is a transzportok ruháit pakoltuk, amit levettettek velük. Így tudtam meg, hogy bejött a kislányom a lágerba. A kislányomnak volt egy kis pelerinje -- eső ellen, mikor óvodába vittem --, kis kockás, sötétkék, sárga, fehér vízhatlan körgallér, és ez ott a válogatásnál a kezembe került. A gyerekek ez a kis körgallérja összetéveszthetetlen volt, mert ilyen 'ankergombok' voltak rajta, ami tengerészhorog-utánzat, aranyozott, kézzel. Ezekkel a gombokkal csukódott. Egyszer, amikor indulni akartunk az óvodába, leszakadt egy gomb, és nem volt más cérnám, egy egész idegen színű cérnával varrtam meg, nem a szokott színnel. Megtaláltam ezt az ismertetőjelet. Hát képzelhetni, hogy mi éreztem! Füstölt a krematórium. És én meg ott voltam. Hát ezt átélni! Míg élek, ezt elfelejteni nem lehet, de nem is akarom!